EŻAMIJIET ANNWALI TAL-*JUNIOR LYCEUM* 2005

Taqsima ta' l-Assessjar Edukattiv – Diviżjoni ta' l-Edukazzjoni

IL-ĦAMES SENA **STUDJI SOĊJALI (OPTION)** **ĦIN: 1h 45 min**

Isem: ______________________________ **Klassi:** ______________

Il-kandidati jridu jwieġbu Taqsima A, Taqsima B, Taqsima Ċ u Taqsima D.

A Aqra din is-silta u wieġeb *ħamsa* minn *tmien* mistoqsijiet. It-tweġibiet iridu juru implikazzjonijiet soċjali diskussi fis-silta. Kull tweġiba għandha tkun madwar 50 kelma.

Il-kelma ***globalizzazzjoni*** tfisser li llum l-ekonomija hija aktar integrata. Dan ifisser li kulħadd jiddependi minn ħaddieħor. Ma tistax tgħix għalik waħdek maqtugħ minn kulħadd. Dan illum jgħodd għall-ekonomija ta' kull pajjiż. Mhux fil-forma tagħha biss li d-dinja hija forma ta' sfera, iżda anke mill-aspett ekonomiku saret ballun wieħed. Għalhekk nużaw il-frażi "ekonomija globalizzata" li fiha l-kapitalist jeħtieġlu jimraħ 'l bogħod minn pajjiżu għax issa l-kapitaliżmu qiegħed jopera fuq skala internazzjonali.

Minħabba ***s-suq ħieles*** inħolqu ***istituzzjonijiet*** li għandhom poter aktar mill-gvernijiet tal-pajjiż. Waħda minn dawn l-istituzzjonijiet li twaqqfet kienet l-Għaqda Dinjija tan-Negozju (World Trade Organisation). Dawk in-nazzjonijiet li huma membri ta din l-għaqda jridu jimxu mar-regoli tagħha, u jxaqilbu lejn suq ħieles. L-għan ta' din l-għaqda ***inter-governattiva*** hu li tirregola s-suq globalizzat billi ġġiegħel 'l-pajjiżi membri jneħħu kull ħaġa li tista' tfixkel is-suq ħieles.

Il-kumpaniji transnazzjonali mhux dejjem huma bbażati fuq pagi baxxi u kundizzjonijiet ħżiena ta' xogħol. L-investiment tagħhom għen fl-iżvilupp ta' ħafna pajjiżi. Veru li ħafna mill-qliegħ li jagħmlu jinvestuh barra mill-pajjiż fejn ikunu qed joperaw.

Adattat minn '*Understanding Social Studies*' p 55-56

Wieġeb dawn il-mistoqsijiet.

1 Spjega fi kliemek din is-sentenza 'minħabba s-suq ħieles inħolqu istituzzjonijiet li għandhom poter aktar mill-gvernijiet tal-pajjiż'.

2 Agħti tifsira tal-kliem skuri u miktubin bil-korsiv.

3 Semmi żewġ effetti pożittivi u żewġ effetti negattivi tal-globalizzazzjoni u fissirhom.

4 Il-kumpaniji transnazzjonali għandhom rwol importanti fl-ekonomija tad-dinja. Agħti r-raġunijiet tiegħek.

5 Għaliex ħafna istituzzjonijiet li nħolqu għandhom poter aktar mill-gvernijiet stess?

6 Kif qed taffettwa l-globalizzazzjoni lill-pajjiżi tat-Tielet dinja?

7. X'tibdil sar fil-qasam tax-xogħol minħabba l-globalizzazzjoni?

8. X'inhu x-xogħol tal-World Trade Organisation (WTO)?

Ħames marki kull tweġiba
TOTAL 25 marka

Taqsima B

L-Istat Soċjali jew *Welfare State* huwa dik il-forma ta' stat preżenti fid-demokraziji moderni u li politikament hija ispirata minn prinċipji ta' ugwaljanza. L-Istat Soċjali jassigura kemm id-drittijiet ewlenin taċ-ċittadin kif ukoll is-sodisfazzjon tal-ħtiġijiet bażiċi tiegħu. L-Istat Soċjali kellu riżultati pożittivi u negattivi. L-Istat Soċjali wassal għal espansjoni fl-ekonomija; kibru il-produzzjoni u l-konsum, għolew is-salarji, il-livell ta' edukazzjoni u l-ħajja. L-Istat jipprovdi servizzi differenti; dawk kontributorji kif ukoll non-kontributorji.
Illum nafu li l-Istat Soċjali qiegħed fi kriżi minħabba n-nefqa pubblika. Illum is-soċjeta' qed tipprovdi servizz ta' għajnuna ipprovduta mill-privat biex kull membru jkun jista' jgawdi minn ħajja li tixraq lill-bniedem.

(Adattat minn 'Understanding Social Studies' p.48)

Wieġeb *ħames* minn *tmien* mistoqsijiet f'mhux anqas minn 50 kelma kull waħda.

1 Spjega d-differenza bejn 'welfare state' u 'welfare society'.

2 Spjega s-sentenza "l-Istat Soċjali huwa dik il-forma ta' stat preżenti fid-demokraziji moderni u li politikament hija spirata minn prinċipji ta' ugwaljanza".

3 X'differenza tgħaddi bejn servizzi kontributorji u servizzi non kontributorji? Spjega billi tagħti eżempji.

4 Semmi u fisser tliet riżultati pożittivi li għandu l-Istat Soċjali.

5 Ħafna jgħidu li l-Istat Soċjali qiegħed fi kriżi. X'effetti negattivi jista' jkollu dan fuq is-soċjeta'?

6 Semmi u fisser tliet eżempji ta' għajnuna li tipprovdi l-'welfare soċiety'.

7 Spjega kif l-Istat u s-settur privat jistgħu jaħdmu flimkien għal servizzi soċjali aħjar.

8 Semmi tliet ħtiġijiet bażiċi ta' kull ċittadin u uri kif dawn qed jiġu milħuqa mis-servizzi soċjali.

Ħames marki kull tweġiba
TOTAL 25 marka

Taqsima Ċ
Ħares lejn dawn il-figuri u wieġeb.

Degrees, Diplomas, Certificates (University of Malta)

Year	Men	Women	Total	%Women
1995	648	642	1,290	49.76
1996	695	663	1,358	48.82
1997	865	855	1,720	49.70
1998	779	912	1,690	53.03
1999	958	1,022	1,980	51.62
2000	827	890	1,717	51.83
2001	957	1,048	2,005	52.27
2002	946	1,102	2,048	53.81

Sors: Universita' ta' Malta. **(Women in Society, Annual Report 2002)**

B'riferenza għat-Tabella:-

a. Identifika x-xejriet li joħorġu minn dawn il-figuri.

b. Iddiskuti l-fatturi li qegħdin iwasslu għal dawn ix-xejriet.

Għaxar marki kull tweġiba
TOTAL 20 marka

Taqsima D
Agħżel wieħed u ikteb madwar 350 kelma.

1. Is-soċjeta' Maltija saret aktar konxja mill-kelma 'inklużjoni'.
   X'qed isir biex dawk li huma l-aktar dgħajfa fis-soċjeta' ikunu tassew jagħmlu parti mis-soċjeta'? (Tista' tagħżel li tikteb dwar wieħed minn dawn: l-anzjani, nies bi bżonnijiet speċjali, nies bi problemi speċjali jew l-omosesswali). X'jista' jsir biex tittejjeb is-sitwazzjoni tagħhom?

2. It-tqassim inġust tal-ġid fid-dinja ġab miegħu ħafna problemi.
   a. Ikteb dwar problemi li jiltaqgħu magħhom pajjiżi tat-Tielet Dinja.
   b. Semmi **żewġ** għaqdiet li jaħdmu favur dawn il-pajjiżi u ikteb dwar ix-xogħol li jwettqu.
   ċ. X'jista' jsir minn pajjiżi żviluppati biex jittaffew dawn il-problemi?

3. Liema fatturi qed jaffettwaw il-bidla fil-popolazzjoni Maltija?

TOTAL 30 marka